

Bruksela, dnia 7 marca 2013 r.

KANCELARIA SENATU

Przedstawiciel Kancelarii Senatu
przy Unii Europejskiej

Sprawozdanie nr 23/2013

**Sprawozdanie ze spotkania stałych przedstawicieli
parlamentów narodowych z komisarzem ds. środowiska**

- Janezem Potočnikiem

Bruksela, 26 lutego 2013 r.

Uwagi wstępne

W dniu 26 lutego br. komisarz ds. środowiska - **Janez Potočnik** spotkał się z przedstawicielami parlamentów narodowych przy UE (urzędnikami). Na wstępie komisarz odniósł się do artykułu opublikowanego w czasopiśmie naukowym *Nature*¹ w czerwcu 2012 r., w którym stwierdzono, że źródła wielu globalnych wyzwań można powiązać z dwiema tendencjami: wzrostem liczby ludności i zwiększaniem się konsumpcji per capita. Wnioski z tego artykułu sprowadzają się do stwierdzenia, że fizycznie niemożliwe jest utrzymanie obecnego poziomu produkcji i konsumpcji. Dlatego też komisarz podkreślił, że konieczne jest przejście od etapu uzależnienia od

¹ Available here: <http://www.stanford.edu/group/hadlylab/pdfs/Barnoskyetal2012.pdf>

zasobów do etapu zwiększenia wydajności zasobów, co w jego opinii jest tylko kwestią czasu. Podjęcie działań w tym kierunku zostanie wymuszone przez stopniowe topnienie ilości zasobów.

W kontekście obecnego kryzysu gospodarczego, komisarz Potočnik podkreślił konieczność poprawy konkurencyjności gospodarki UE. Stwierdził, że niezwykle może wydawać się to, że komisarz odpowiedzialny za środowisko koncentruje się na konkurencyjności, ale jego zdaniem są trzy kluczowe wyzwania stojące na drodze ku przejściu do etapu wydajnego korzystania z zasobów, z których wszystkie są powiązane z konkurencyjnością:

1. zjawisko uzależnienia się od zasobów;
2. wysoki poziom zależności od importu w Europie (import surowców jest na poziomie sześciokrotnie wyższym od eksportu);
3. utrzymujący się trend wzrostu cen surowców.

Komisarz Potočnik powiedział, że istnieją dwa możliwe podejścia do polityki ochrony środowiska. Pierwszym jest przyzwolenie na kształtowanie innych polityk w izolacji od polityki środowiska. Nie poparł tego podejścia, ponieważ może okazać się, że zaproponowane polityki są potencjalnie szkodliwe dla środowiska, co sprawi, że konieczne będzie wykorzystanie polityki ochrony środowiska w celu ograniczenia szkód wyrządzonych przez te polityki. Alternatywnym podejściem jest zapewnienie, by aspekty środowiskowe były brane pod uwagę we wszystkich obszarach polityk poprzez podejście oparte na integracji tych polityk i ich spójności.

Komisarz Potočnik stwierdził, że drugi sposób jest jedynym opłacalnym podejściem do tworzenia polityki ochrony środowiska i dlatego zaznaczył, że chce realizować tę strategię w okresie trwania swojej kadencji jako komisarza. Zwrócił uwagę, że kolejnym kluczowym zagadnieniem jest unikanie krótkowzroczności w kreowaniu polityki. Na koniec wymienił trzy główne priorytety swojego mandatu, tj.: efektywność zasobów, różnorodność biologiczna i wdrożenie prawa.

Debata - pytania i odpowiedzi

- **Czy porozumienie ws. WRF 2014-2020 (przyjęta wysokość budżetu) pozwoli UE na osiągnięcie celów w zakresie ochrony środowiska?**

W kontekście porozumienia ws. WRF 2014-2020, osiągniętego przez Radę Europejską, komisarz Potochnik powiedział, że porozumienie tak naprawdę nie zaszkodzi "zielonym" komponentom polityk. Przyznał, że głównym problemem dla Komisji jest uzgodniony zbyt niski poziom budżetu. Stwierdził, że osiągnięte porozumienie nie spełniło ambicji i oczekiwań wielu państw członkowskich UE. Wyraził szczególne zaniepokojenie poziomem finansowania Wspólnej Polityki Rolnej, niekoniecznie z punktu widzenia wysokości środków na WPR, ale sposobu ich wydatkowania, który został uzgodniony przez Radę. Jego zdaniem, priorytety wydatków określone przez Radę świadczą o "wycofaniu" się z wizji Komisji dotyczącej ambitnej reformy WPR.

Komisarz Potochnik przyznał, że posiedzenie Rady Europejskiej było „jednym z najgorszych dni dla Europy” i wykazał, że podczas negocjacji wieloletnich ram finansowych państwa członkowskie kierowały się wyłącznie interesami krajowymi. Powiedział, że pierwotny wniosek Komisji był już mocno ograniczony pod względem wielkości budżetu a Rada Europejska zdecydowała o dalszym obniżeniu poziomu wydatków, co może poważnie wpłynąć na zdolność UE do realizacji jej priorytetów.

- **Jakie jest stanowisko Komisji odnośnie rosnących cen energii?**

Komisarz Potochnik powiedział, że trend wzrostu cen energii będzie nadal się utrzymywał i jest to logiczne. Jego zdaniem, odpowiednie sygnały muszą zostać przekazane przemysłowi w celu zachęcania do innowacji mających na celu poprawę efektywności energetycznej, co z kolei zmniejszy zależność od energii i wrażliwość oraz podatność na wzrost cen energii. Przyznał, że podejście UE w tej sprawie nie jest jeszcze całkowicie spójne, o czym świadczy fakt, że choć dotacje na odnawialne źródła energii w 2010 wyniosły 37,4 miliardów euro to subsydia na paliwa kopalne nadal były na poziomie 25 miliardów euro.

- **Jakie jest stanowisko Komisji w kwestii gazu łupkowego? Czy komisarz mógłby powiedzieć coś więcej na temat planowanej inicjatywy „Ramy oceny dotyczące środowiska, klimatu i energii, umożliwiające bezpieczne niekonwencjonalne wydobycie węglowodorów”** (ang. *‘Environmental, Climate*

and Energy Assessment Framework to Enable Safe and Secure Unconventional Hydrocarbon Extraction')?²

Komisarz Potočnik odpowiedział, że gaz łupkowy to potencjalnie ważne źródło energii, stanowiące alternatywę dla węgla, ale nie należy zapominać, że to również paliwo kopalne. W opinii komisarza kluczową kwestią jest akceptacja społeczna dla gazu łupkowego. W tym względzie podkreślił, że Komisja ma nadzieję, że dzięki badaniom naukowym na szeroką skalę poziom zaufania społecznego do wydobycia gazu łupkowego zwiększy się. Zauważył, że choć niektóre państwa członkowskie zakazały wydobycia gazu łupkowego na swoim terytorium ze względów bezpieczeństwa, to inne państwa członkowskie są na etapie eksploracji i przygotowują się do wykorzystania gazu łupkowego w swoim miesie energetycznym.

Komisarz dodał, że Komisja Europejska opublikowała trzy nowe badania³ na temat gazu łupkowego, które dotyczą:

- potencjalnych rezerw energetycznych (przygotowane przez komisarza ds. energii Günthera Oettingera)
- możliwego wpływu na zmiany klimatu (przygotowane przez komisarz Connie Hedegaard)
- możliwego oddziaływania na środowisko (przygotowane przez komisarza Janeza Potočnika)

W odniesieniu do planowanej inicjatywy dotyczącej wydobycia węglowodorów, komisarz Potočnik wyjaśnił, że na razie niewiele może powiedzieć na temat treści inicjatywy. Dodał, że inicjatywa będzie przedstawiona do końca roku⁴. Komisja będzie dążyć do zapewnienia przejrzystości prawnej i przewidywalności zarówno dla przedsiębiorstw, jak i obywateli w zakresie potencjału gazu łupkowego, a także odnosić się do ochrony środowiska i ochrony zdrowia.

- **Niektórzy eksperci podkreślają potrzebę wzmocnienia zaangażowania Komisji i możliwość włączenia państw trzecich w realizację strategii dla regionu Morza Bałtyckiego. Jakie jest stanowisko komisarza na ten temat?**

² http://ec.europa.eu/atwork/pdf/cwp2013_annex_en.pdf

Kwestionariusz ws. gazu łupkowego dostępny jest na stronie:

<http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?form=SHALEGAS&lang=pl>

³ Wszystkie 3 badania znajdują się na stronie: http://ec.europa.eu/energy/studies/energy_en.htm

⁴ http://ec.europa.eu/environment/integration/energy/unconventional_en.htm

Komisarz Potočnik podkreślił, że Komisja Europejska jest mocno zaangażowana w realizację Strategii dla regionu Morza Bałtyckiego. Komisja jest zwolennikiem strategii makroregionalnych, tj. strategii dla Morza Bałtyckiego, czy też Dunaju, które umożliwiają koordynację polityk i poprawę efektywności inwestycji. Podkreślił zaangażowanie Komisji w realizację tych strategii.

- **Czy Komisja Europejska zajmie się rozwiązaniem problemów dotyczących potencjalnego wzrostu obciążenia właściwych organów, w wyniku zaproponowanych zmian w dyrektywie dotyczącej oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne⁵?**

Komisarz Potočnik odpowiedział, że dyrektywa na temat oceny oddziaływania na środowisko jest „jedną z najsilniejszych dyrektyw”. Reformy zaproponowane w dyrektywie mają dwa cele: realizacja oczekiwań dotyczących ocen oddziaływania na środowisko oraz ich uproszczenie. Uproszczenie oczywiście obejmie redukcję obciążeń, ale musi być również zapewniona równowaga z pierwszym celem.

- **Czy Komisja zamierza nadal stosować zasadę ostrożności w odniesieniu do oceny ryzyka⁶?**

⁵ Wniosek - DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniająca dyrektywę 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0628:FIN:PL:PDF>

⁶ Art. 191 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - *Cele Unii w zakresie ochrony środowiska naturalnego*

1. Polityka Unii w dziedzinie środowiska przyczynia się do osiągnięcia następujących celów:
 - zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska,
 - ochrony zdrowia ludzkiego,
 - ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych,
 - promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów w dziedzinie środowiska, w szczególności zwalczania zmian klimatu.
2. Polityka Unii w dziedzinie środowiska stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Unii. Opiera się na zasadzie ostrożności oraz na zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”.

W tym kontekście środki harmonizujące odpowiadające wymogom w dziedzinie ochrony środowiska obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę zabezpieczającą, która pozwala Państwom Członkowskim na podejmowanie, z pozagospodarczych względów związanych ze środowiskiem, środków tymczasowych, podlegających unijnej procedurze kontrolnej.

Komisarz Potočník stwierdził, że zasada ostrożności została przewidziana w Traktacie i dlatego też powinna być respektowana. Ma ona na celu zapewnienie wyższego poziomu ochrony środowiska poprzez prewencyjne podejmowanie decyzji dotyczących potencjalnych zagrożeń. Powiedział, że istnieje pewien margines elastyczności w interpretacji tej zasady, ale ogólnie zaznaczył, że przyłącza się do pomysłu stosowania podejścia „*better to be on the safe side*”, czyli unikania niespodzianek, na wszelki wypadek.

- **Jaka jest opinia Komisji na temat stosunków UE-Chiny i ich wpływu na realizację celów globalnych dotyczących ochrony środowiska?**

Komisarz Potočník odpowiedział, że Komisja robi wszystko, by przekonać swoich partnerów międzynarodowych do realizacji celów w tym zakresie, w szczególności w odniesieniu do takich kwestii, jak redukcja zanieczyszczenia powietrza. Jednakże, zawsze było tak, że niektórzy międzynarodowi partnerzy UE przyjmowali inne, często bardziej niechętnie stanowisko wobec tych kwestii - tak było w przypadku takich krajów, jak USA. Komisarz stwierdził, że UE może tylko starać się przekonywać te kraje, co do znaczenia celów środowiskowych. W tym celu UE powinna wykorzystać wszystkie możliwości zaangażowania się w te kwestie na arenie międzynarodowej.

Opracowała

dr Magdalena Skulimowska

-
3. Przy opracowywaniu polityki w dziedzinie środowiska Unia uwzględnia:
 - dostępne dane naukowo-techniczne,
 - warunki środowiska w różnych regionach Unii,
 - potencjalne korzyści i koszty, które mogą wynikać z działania lub z zaniechania działania,
 - gospodarczy i społeczny rozwój Unii jako całości i zrównoważony rozwój jej regionów.
 4. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Unii mogą stanowić przedmiot umów między Unią i zainteresowanymi stronami trzecimi.

Poprzedni akapit nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.